

چارچوبی برای سیاست‌گذاری تحقیق و توسعه‌ی انرژی

داوود منظور - مجتبی طاهری

استادیار دانشگاه امام صادق (ع)

دانشجوی کارشناسی ارشد معارف اسلامی و اقتصاد، دانشگاه امام صادق (ع)

moj.taheri@gmail.com - manzoor@isu.ac.ir

واژه‌های کلیدی: پیش‌رفت فن‌آوری - تحقیق و توسعه‌ی انرژی - تحلیل هزینه فایده - سیاست‌گذاری انرژی

چکیده

پیش‌رفت فن‌آوری یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های مؤثر بر رشد اقتصادی در بلندمدت است. داشتن برنامه‌ی منظم و هدف‌مند برای پرداختن به امر تحقیق و توسعه می‌تواند باعث رشد فن‌آوری شود و در نهایت، منجر به رشد اقتصادی شود. انرژی، که چه به عنوان نهاده‌ی تولید و چه به عنوان کالای مصرفی، نقشی مهم در اقتصاد دارد، از این قاعده مستثنی نیست. این مقاله تلاش می‌کند که چارچوبی هدف‌مند برای سیاست‌گذاری تحقیق و توسعه در حوزه‌ی انرژی ارائه کند. تصمیم‌درباره‌ی مقدار منابع مورد نیاز برای پی‌گیری امر تحقیق و توسعه‌ی انرژی، تعیین اولویت میان طرح‌های مختلف تحقیق و توسعه، مشکلات پیش‌روی پیاده‌سازی و اجرای سیاست‌های تحقیق و توسعه، و چگونگی تأمین منابع مورد نیاز برای تحقیق توسعه، از مسائلی هستند که این تحقیق به آن‌ها خواهد پرداخت. در بخش نخست مقاله، به عواملی که باید در تدوین سیاست تحقیق و توسعه‌ی ملی انرژی مورد توجه قرار گیرند، اشاره خواهیم کرد؛ بخش دوم به اهدافی می‌پردازد که در تدوین سیاست تحقیق و توسعه‌ی در بخش انرژی باید مد نظر قرار گیرد؛ بخش سوم، در قالب یک الگوی

ساده‌ی هزینه-فایده، چارچوبی برای تعیین اولویت و رتبه‌بندی برنامه‌های تحقیق و توسعه ارائه می‌کند؛ بخش چهارم، به محدودیت‌هایی می‌پردازد که پیش پای پیاده‌سازی و اجرای برنامه‌های تحقیق و توسعه‌ی انرژی قرار دارد، و بخش پنجم و پایانی، به جمع‌بندی و نتیجه‌گیری مباحث مطرح‌شده اختصاص دارد.

از زمان انقلاب صنعتی، ملت‌ها برای تسریع توسعه و رشد اقتصادی خود، به طور روزافزونی به پیش‌رفتهای علمی و فن‌آوری تکیه کرده‌اند. در نتیجه، تلاش‌های تحقیق و توسعه (R & D) که باعث افزایش نوآوری‌های فن‌آورانه می‌شود، یکی از دغدغه‌های اصلی دولت‌ها در سراسر جهان است. به خصوص، در کشورهای در حال توسعه که با کمبود منابع مواجه هستند، تعریف و هدف‌مندی تحقیق و توسعه برای حوزه‌های حیاتی چون انرژی، جهت پیشینه‌سازی منافع ناشی از منابع و نیروی کار ماهر اهمیت ویژه دارد. بنابراین، در این مقاله، در پی تدوین و معرفی یک چارچوب عقلانی و نظام‌مند، و همچنین معیار مناسبی هستیم که راهنمای تعیین